

THE SYMBIOSIS BETWEEN TEXT AND MUSIC IN THE AUTHENTIC SONG OF THE MEGLENO-ROMANIANS FROM THE VILLAGE OF CERNA

LA SYMBOSE ENTRE LE TEXTE ET LA MUSIQUE DANS LA CHANSON AUTHENTIQUE DES MÉGLÉNO-ROUMAINS DE LA COMMUNE DE CERNA

SIMBIOZA DINTRE TEXT ȘI MUZICĂ ÎN CÂNTECUL PROPRIU-ZIS AL MEGLENOROMÂNILOR DIN COMUNA CERNA

Mirela KOZLOVSKY

“Ovidius” University from Constanța
Faculty of Arts
mirelakoz@gmail.com

Abstract

The Megleno-Romanians, who constitute a separate branch of the Latin-speaking peoples of Eastern Europe, originated in northern Greece. They emigrated to Romania at the start of the twentieth century. From a cultural perspective, the Megleno-Romanians are to be distinguished from other neighbouring ethnic populations on the basis of their dialect, religion, and history. The Megleno-Romanians' characteristic modes of thought and action distinguish them from the Aromanians. Meanwhile their creative instinct has manifested itself in artistic productions of no little originality, productions which are assured a place within the national cultural heritage. Our study of authentic Megleno-Romanian songs has led us the conclusion that the Megleno-Romanian repertoire in the village of Cerna is, to a very large extent, composed in their own dialect. This finding leads us to believe that there has always existed within the family context a pure, Megleno-Romanian repertoire which has survived and developed through oral transmission.

Résumé

En tant que partie distincte de la latinité orientale, les Mégléno-Roumains sont originaires du nord de la Grèce. Au début du XXe siècle ils ont émigré vers la Roumanie. Les Mégléno-Roumains se distinguent culturellement des autres groupes ethniques de la région par leur dialecte, religion et histoire. Leur manière spécifique de penser et agir les sépare des Aroumains et leur sensibilité créatrice a engendré des œuvres artistiques d'une originalité évidente ce qui a fixé leur place dans le patrimoine des valeurs culturelles nationales. L'intérêt que nous portons aux chansons mégléno-roumaines authentiques nous a permis de constater que chez le groupe ethnique de la commune de Cerna il y a aujourd'hui un répertoire majoritaire dans le dialecte. Cet aspect nous montre que dans les milieux familiaux il y a eu depuis toujours un répertoire mégléno-roumain pur transmis par voie orale jusqu'à présent.

Rezumat

Parte distinctă a latinității orientale, meglenoromânii sunt originari din nordul Greciei. La începutul secolului XX ei au imigrat în România. Meglenoromânii se diferențiază din punct de vedere cultural de celelalte etnii conlocuitoare prin dialect, religie și istorie. Modul specific de a gândi și acționa al meglenoromânilor îi separă de aromâni, sensibilitatea lor creatoare a dat naștere unor realizări artistice de o certă originalitate, fixând locul acestora în categoria valorilor

culturale naționale. Interesul nostru față de cântecele propriu-zise meglenoromâne ne-a oferit posibilitatea de a constata că la grupul etnic din comuna Cerna există astăzi un repertoriu majoritar în dialect. Acest aspect ne indică faptul că în mediul familial a existat întotdeauna un repertoriu pur meglenoromân, ce s-a propagat pe cale orală până în prezent.

Key words: *isometry, Megleno-Romanian dialect, musical morphology, authentic song*

Mots clés: *isométrie, dialecte mégléno-roumain, morphologie musicale, chanson authentique*

Cuvinte cheie: *izometrie, dialect meglenoromân, morfologie muzicală, cântec propriu-zis*

Introducere

„În afară de Români din Peninsula Balcanică, cunoscuți astăzi sub numele de Aromâni, mai există o mică populațiune, cu locuințele așezate într-o regiune situată la nordul golfului Salonic, de aceeași origine cu Români de pretutindeni, cunoscută sub numele de Meglenoromâni sau Români din Meglen.”¹ (CAPIDAN, 2007, 33)

Parte distinctă a latinității orientale, meglenoromânii sunt originari din nordul Greciei. La începutul secolului XX ei au imigrat în România, nădăjduind într-o existență pașnică, lipsită de grijile și neajunsurile cu care s-au confruntat în locurile de proveniență.

Trebuie să ținem cont de trei ipoteze atunci când ne referim la originea meglenoromânilor. Conform primei ipoteze, meglenoromânii sunt „autohtoni reprezentând ultimele rămășițe ale unei mase mai importante de români ce trăiau în părțile răsăritene ale Peninsulei Balcanice și care s-au topit în cea mai mare parte în masa slavă cu care a conviețuit de-a lungul veacurilor”² (ZBUCHEA, 1999, 251), cea de-a doua teorie, susținută de lingviști (Tache Papahagi, Th. Capidan, Ovid Densușianu), îi prezintă ca fiind români nord-dunăreni ce au coborât în ținutul Meglen în secolele XII-XIII și s-au deplasat spre Sud, iar cea de-a treia îi prezintă ca fiind desprinși din aromâni și deplasați spre Estul Peninsulei Balcanice.

Secolul XX este important pentru că stimulează interesul față de acest grup etnic și favorizează apariția primelor publicații în care istorici, lingviști și oameni de cultură străini și români își publică cercetările științifice. Istoricul și lingvistul aromân Theodor Capidan publică în perioada 1925-1935 cel mai complet studiu monografic cu referire la meglenoromâni, având trei volume: *Meglenoromânii: istoria și graiul lor*, *Literatura populară la meglenoromâni* și *Dicționarul meglenoromân*.

În conformitate cu cele afirmate de lingvistul Theodor Capidan în lucrarea sa *Meglenoromânii*, îi voi aminti și eu pe toți cei care s-au ocupat de românii din câmpia Meglenului: scriitorul grec B. Nicolaidis, austriacul I.G. von Hahn (a sesizat asemănarea limbii vorbite de meglenoromâni cu româna vorbită la nord de Dunăre), inspectorul școlar A. Mărgărit, scriitorul N. Pompilian, C. Jirecek, G. Weigand (i-a considerat descendenți ai Imperiului româno-bulgar al Asăneștilor), I. Nenițescu și Pericle Papahagi (este adeptul teoriei conform căreia românii s-au deplasat în Meglen unde s-au amestecat cu alți români sud dunăreni, lingvistul punând pe seama influențelor slave și grecești cauzele separării dialectelor limbii române).³ (CAPIDAN, 2007, 35-38)

***

Așa cum s-a afirmat, meglenoromânii au pătruns în aria preocupărilor folcloriștilor, istoricilor, lingviștilor, etnologilor și etnomuzicologilor încă din secolul al XIX-lea și până în zilele

¹ T. Capidan, *Meglenoromânii*, Craiova, Ed. Fundația Scrisul Românesc, 2007, p. 33.

² G. Zbucnea, *O istorie a românilor din Balcani*, București, Ed. Biblioteca Bucureștilor, 1999, p. 251.

³ Vezi T. Capidan, pp. 35-38.

noastre. Voi aminti pe câțiva dintre cei care, prin contribuțiile lor, au demonstrat necesitatea abordării problematicii acestei ramuri a românismului din Peninsula Balcanică: Victor Kancev, Tache Papahagi, Anastase Hâciu, I. A. Cândrea, Sextil Pușcariu, G. Pascu, Andrei Avram, Nicolae Saramandu, Petar Atanasov, Matilda Caragiu-Marioțeanu, Elena Scărlătoiu, B. Conev, Johannes Kramer, Wolfgang Dahmer, Dominique Belkis, Beate Wild, Thede Kahl,⁴ (ȚÎRCOMNICU, 2004, 11) Virgil Coman, Emil Țîrcomicu, Gheorghe Oprea, Corina Iosif, Petăr Atanasov etc.

La începutul secolului trecut, când Theodor Capidan realiza cercetarea dialectului meglenoromân în Peninsula Balcanică, puteam vorbi despre un grup etnic reprezentativ din punct de vedere numeric și recunoscut de cei din jur ca vorbitori de idiom românesc. În prezent îi întâlnim în patru țări: Grecia, Macedonia, Turcia europeană și România.

Toți cercetătorii, români sau străini, indiferent de perioada sau locul în care au desfășurat cercetări asupra meglenoromânilor, au fost, și continuă să fie interesați de dârzenia de care a dat dovadă acest grup etnic, care și-a păstrat și adaptat patrimoniul cultural capabil să le ofere unicitate la condițiile sociopolitice.

Meglenoromânii au desfășurat în locurile de baștină (Meglen) și în cele de adopție (Cadrilater, Cerna, Variaș, Biled) activități sedentare.

Pentru realizarea demersului științific propus am îmbinat diverse metode de investigare (comunicarea orală, observația și înregistrarea). M-am deplasat în Comuna Cerna din Județul Tulcea deoarece acolo conviețuiește singura comunitate de meglenoromâni, reprezentativă din punct de vedere numeric pentru această etnie, păstrătoare a unor elemente de viață tradițională. Meglenoromânii intervievați mi-au pus la dispoziție, prin amintirea faptelor pe care le-au trăit și prin repertoriul muzical tradițional, informații valoroase pentru muzica lor tradițională în actualitate.

Comuna Cerna este așezată în vestul județului Tulcea, într-o zonă deluroasă, la 55 de kilometri față de orașul Tulcea. În interiorul Cernei meglenoromânii s-au așezat grupat, în funcție de satele de proveniență din Grecia.⁵ (ȚÎRCOMNICU, 2004, 32) Cu toții și-au păstrat foarte bine dialectul pe care îl folosesc în mod curent.

Fiind mai slab reprezentați din punct de vedere numeric, meglenoromânii se simt dezavantajați față de ceilalți conlocuitori ai comunei – dacoromâni, aromâni și bulgari. Modul specific de a gândi și acționa al meglenoromânilor îi separă de aromâni. Stilul de viață sedentar, existența precară și vicisitudinile vieții i-au obligat la o existență cumpătată, lipsită de afirmare atât în locul de baștină cât și în spațiul românesc.

Cu toate acestea, tocmai acest mod de viață a fost liantul care a dus la unitatea indisolubilă existentă între membrii familiei și a grupului. În cercetările efectuate la Cerna, am realizat că la meglenoromâni familia a reprezentat și reprezintă încă zona în care ei se autoidentifică. Toate componentele identității, lor s-au păstrat în familie, fiind transmise pe cale orală până în zilele noastre. Elementele de tradiție care ni s-au relevat sunt cele care au rezistat în timp factorilor destabilizatori caracteristici unor medii alogene și indiferente. Cu toate aceste dezavantaje, patrimoniului cultural meglenoromânesc, prin puterea de adaptare și transformările produse în timp, a rezistat tuturor dificultăților impuse de deznaționalizare.

Meglenoromânii se consideră români și, la fel ca toți românii au un pronunțat sentiment patriotic. Ținând cont de istoria comunității din care provin, ei nu au uitat limba, religia, locurile de baștină, traseele parcurse în cele două migrații, unele tradiții și obiceiuri, chiar dacă unele au fost uitate (portul tradițional) sau supuse transformărilor (repertoriul de cântece, ritualurile).

Ducând o existență privată de mijloacele indispensabile afirmării culturale (mă refer la instruirea în limba maternă în școli și la serviciul religios în limba maternă), meglenoromânii au păstrat și transmis în cadrul familial elementele tezaurului cultural (material și imaterial) care să le asigure nota distinctivă atât de necesară în mijlocul etniilor conlocuitoare.

⁴ vezi E. Țîrcomicu, p. 11.

⁵ Idem, p. 32.

Sensibilitatea creatoare a meglenoromânilor a plămădit bunuri artistice de o certă originalitate, fixând locul acestora în categoria valorilor culturale naționale.

Interesul nostru față de cântecele propriu-zise meglenoromâne ne-a oferit posibilitatea de a constata că la grupul etnic din comuna Cerna există astăzi un repertoriu majoritar în dialect. Acest aspect ne indică faptul că în mediul familial a existat întotdeauna un repertoriu pur meglenoromân, ce s-a propagat pe cale orală până în prezent. De la informatori am aflat că în satele de proveniență (din Meglen) cântecele în limba bulgară aveau o pondere mai mare. Odată cu sosirea în Cadrilater și mai apoi în Cerna, creațiile populare în dialect meglenoromân vor forma majoritatea repertoriului.

Așa cum am mai spus, meglenoromânii se diferențiază din punct de vedere cultural de celelalte etnii conlocuitoare prin dialect, religiei și istoriei. Ca principali factori perturbatori ai păstrării individualității în cadrul dialectului aș aminti așezarea compactă în comuna Cerna a meglenoromânilor proveniți din sate diferite, școala, serviciul militar, căsătoriile mixte etc. Aceste inconveniente au dus la uniformizarea repertoriului, cântecele și jocurile fiind preluate de toți locuitorii, indiferent de satul de proveniență. Alte dezavantaje ce decurg din acțiunea factorilor perturbatori constau în stagnarea repertoriului muzical, diminuarea lui datorată lipsei de creații noi și de performeri la instrumentele considerate tradiționale.

Ținând cont de cele menționate anterior, am constatat că o bună parte dintre cântecele culese la Cerna sunt, de fapt, variante rezultate în urma adaptării la un număr redus de instrumente ce s-au dovedit capabile să înlocuiască singurul instrument specific românilor din Meglen, și anume, cimpoiul (*gaida*). Pot afirma cu convingere că toată creația muzicală populară meglenoromână, de la sisteme sonore și până la emisie vocală, s-a datorat acestui instrument.

Repertoriul de cântece și jocuri a fost *adaptat* posibilităților tehnice ale altor instrumente și la măiestria unor performeri, care cântau la țigulcă, fluier, caval (preluate de la etnicii bulgari în perioada petrecută în Cadrilater) și tămbură (adoptată de la etnicii turci din Cadrilater). În urma cercetării materialului cules și a discuțiilor purtate cu performerii, pot afirma cu convingere că toate aceste perturbări au determinat *dispariția* unor cântece și melodii de joc ce nu au mai putut fi executate la alte instrumente decât *gaida*.

În prezent, repertoriul muzical meglenoromân depinde, de fapt, de capacitățile și calitățile tehnice instrumentale și vocale ale performerilor și de stilul personal de interpretare. Toți cei intervievați mi-au confirmat că în repertoriul actual coexistă mai multe variante ale cântecelor interpretate de ei, explicația fiind simplă: „*așa să coantă la ușineți*” sau „*lundzineții contă mult mai bini astea ale noastre, megleniti*.”⁶ Chiar dacă țigulca, fluierul, cavatul și tămbura s-au insinuat în folclorul meglenit din muzica tradițională a altor etnii, este de evidențiat faptul că, în prezent sunt considerate ca fiind reprezentative pentru cultura meglenoromână.

Majoritatea cântecelor propriu-zise în dialect, culese în comuna Cerna, sunt lirice și au la origine întâmplări și personaje din viața reală. Toate se caracterizează prin univocalitate, chiar dacă interpretarea se realizează în grup. Unele cântece propriu-zise sunt prezente în dublă ipostază, de cântec și de muzică de joc. Repertoriul actual este considerat de meglenoromâni ca fiind comun tuturor etnicilor, fără deosebiri legate de satul de proveniență. Cu toate acestea, istoricul Virgil Coman, meglenoromân după mamă, și unul dintre cei intervievați, mi-a adus la cunoștință că există diferențe dialectale, ușor de sesizat de către meglenoromâni, astfel încât este ușor de precizat satul de proveniență de care aparțin cântecele respective.

Cei care cunosc în întregime cântecele și dansurile sunt în majoritate persoane în vârstă, având peste 60 de ani. Generația celor maturi (30-55 de ani) pot cânta alături de cei bătrâni atât cântece meglenoromâne, cât și ale altor etnii. Tinerii, cei care au vârsta între 16-29 de ani cântă susținuți de cei mai în vârstă și exclusiv cântece în dialect.

Vă voi prezenta două cântece propriu-zise culese de la informatorii din Cerna: „*Conticu lu' Șuna*” - „Cântecul lui Șuna” și „*Z'dusi feata la apă*” - „Se duse fata la apă”.

⁶ Informator Ion Otti, 81 de ani, pensionar, originar din Grecia, satul Oșani (actualmente Arhanghelos)

CONTICU LU' ȘUNA

Culeg. M. Kozlovsky
26 iulie 2003
CERNA, jud. TULCEA

Inf. OTT ION 81 ani
Născut la OȘINI

Tse ti ciu - deș Șu - no__ mo - re

Spu-nii tu la__ ma - ma_____ Tse ti ciu -

- deș Șu - no__ mo - re Spu-nii tu la__ ma -

ma_____ ca iel__ an__ la tăl - co__ ma -

mo Di pri - ma ră - mas - nic_____

Tse ti cudes, Șuno, more,
Spuni tu la mama,
Tse ti cudes, Șuno, more
Spuni tu la mama,
Cum s'nu mi cudes, mamo,
Că iel an'la tălco, mamo,
Di prima rămasnic,
Con sam io rămasă, mamo,
Di tuată a mea vrăstă,
Fuocu si'ș la ardă, mamo,
Boșca lu pop' Gona,
Con sam io rămasă, mamo,
Că iel an'la tălco
Di prima rămasnic.
Nu dună găile, tu, Șuno,

Mama s'ti da tini,
Mama s'ti da tini, Șuno,
La mai bașu dascăl,
La mai bașu dascăl, Șuno,
La Nocea din Lundzin,
Și si't zică lumea, Șuno,
Șuna, dăscălița,
Și si't zică lumea, Șuno,
Șuna, dăscălița,
Cavcu n'u buricu mamo,
Con si'm zică lumea,
Con si'm zică lumea, mamo,
Șuna, lundzineța,
Con io voi si'm zică, mamo,
Șuna, ușineața

Ce te necăjești, măi, Șuno,
Spune-i tu mamei,
Ce te necăjești, măi, Șuno,
Spune-i tu mamei,
Cum să nu mă necăjesc, mamă,
Când eu am rămas,
Când eu am rămas, mamă,
Dintre toate de vârsta mea,
Focul să-l ardă, mamă,
Pe Boșca lui popa Gona,
Că el mi l-a omorât, mamă
Pe primul logodnic,
Că el mi l-a omorât, mamă
Pe primul logodnic.
Nu te supăra, tu, Șuno,

Mama o să te dea,
Mama o să te dea, Șuno,
După primul dascăl,
După primul dascăl, Șuno,
După Nocea din Lundzin,
Și să-ți zică lumea, Șuno,
Șuna, dăscălița,
Și să-ți zică lumea, Șuno,
Șuna, dăscălița.
Cum va fi inima mea,
Când o să-mi zică lumea,
Când o să-mi zică lumea, mamă,
Șuna lundzineța,
Când eu vreau să-mi zică, mamă,
Șuna, ușineța.

În „Cântecul lui Șuna” este vorba despre durerea unei tinete fete din Oșani căreia îi fusese ucis logodnicul. Dialogul dintre fată și mamă pune în valoare dramatismul situației. Textul poetic face apel la diverse procedee compoziționale și de expresie, cu scopul de a reda cât mai bine zbuciumul interior al tinerei. Tempo-ul este dat de optimea executată la 108 (M.M.).

Tiparul versurilor este hexasilabic, acatalectic, constituind un indiciu al arhaismului acestei poezii. Rima pseudostrofelor rezultă din combinațiile simetrice ale ultimelor podii. La primul și al treilea rând melodic apar refrenele bisilabice *more, mamă, și Șuno*. Versul hexasilabic, prin completarea cu aceste refrene se amplifică, izometrizându-se pe tipar octosilabic. Relația vers - rând muzical determină coincidența dintre dimensiunea rândului melodic cu cea a versului octosilabic.

Gruparea pseudostrofei este de opt versuri, obținute prin repetarea ultimelor două versuri în strofa melodică. În acest cântec, datorită scurtimii motivelor, repetarea, consecință a oralității, este o necesitate de ordin estetic. Prin repetare se asigură fixarea în memoria ascultătorilor a textului povestit și implicit transmiterea repertoriului generațiilor viitoare.

Ritmul este giusto-silabic, iar forma strofei melodice este fixă, de tip ternar AAvB.

Sistemul sonor este hexacord cromatic cu secundă mărită între treptele a III-a și a IV-a. Acest hexacord are la origine o scară prepentonică pe care o putem determina cu ajutorul sunetelor care se impun în melodie. Aceste sunete pilon la-si-Do, care se aud încă de la început, formează de fapt picnonul unei tetratonii diatonice la-si-DO-MI. Aceste sunete conferă stabilitate melodiei, iar pienul, sunetul RE#, consolidează prin prezența sa sunetul Mi. Prin emancipare, acest pien alături de FA#, un alt sunet emancipat tot din pien, contribuie la evoluția sistemului sonor spre hexatonie. Sunetul RE#, treapta a patra a sistemului sonor, prin insistența cu care revine în melodie, are funcție de coardă de recitare. Prin apariția cvartei mărite, ce se formează pe subton la-RE#, sistemul modal amintește de cromaticul 1(c). Ambitusul, de sextă mare definește structura melodiei. Prin prezența lor, ornamentele, apogiaturi simple anterioare, ajută la amplificarea melodiei. Formulele melodice se încadrează în intervale de terță, cvartă și cvintă, acele intervale agreate de limba română în vorbire.

În cadențele interioare, realizate fie pe treapta a doua, fie pe treapta a patra a sistemului, predomină relația de secundă. Tot pe treapta a doua se produce și cadența finală, relația de secundă prin care se cadentează demonstrează astfel, substratul prepentonic din care a evoluat sistemul.

Toate caracteristicile pe care le-a evidențiat analiza acestui cântec propriu-zis, demonstrează apartenența la stilul vechi.

Următorul cântec va fi prezentat în interpretare vocală cu acompaniament de tambură.

Z'DUSI FEATA LA APU

Culeg. M. Kozlovsky
26 iulie 2003
CERNA, jud. TULCEA

Inf. OTT ION 81 ani
Născut la OȘINI

(2+2+3+2)

Z'du - si fea - ta la _____ a - pu

Z'du - si lu - di du - pu ia

La - să-mi mă - ri _____ fea - to _____ tu,

Si-ts li ză - port stom _____ ni - li

Z'dusi feata la apu,
Z'dusi ludi dupu ia,
Lasă-mi mări feato, tu
Si-ts li zăport stonnili,
Si-ts li zăport stonnili,
Si-ts li zăropă monile.
Nu au catso di stomnă,
Tuk au catso di monă,
Tuk au catso di monă,
Ai la fronse ninelu.

Se duse fata la apă,
Se duse și feciorul după ea,
Lasă-mă, tu fată,
Să-ți duc eu ulcioarele,
Să-ți duc eu ulcioarele.
Au să-ți rupă mâinile.
Nu a apucat ulciorul
Ci a apucat-o de mână,
Ci a apucat-o de mână,
I-a rupt inelul.

Vicni feata, prutsapo,
O, lele Domne, la tine,
O, lele Domne, la tine,
Tse leac are di mine.
Tat si mi talcoscă,
Mama si mi drubească,
Mama si mi drubească,
Bebi si mi angropă,
Bebi si mi angropă,
Doda si mi zaplongă

Strigă fata, țipă,
O, lele Doamne,
Au, tu Doamne,
Ce-am să mă fac?
Tata o să mă omoare,
Mama o să mă zdrobească,
Mama o să mă zdrobească,
Fratele mai mare o să mă îngroape,
Fratele mai mare o să mă îngroape,
Sora mai mare o să mă plângă.

Cântecul „*Se duse fata la apă*” se execută în tempo rapid, cu optimea la 168 (M.M.). Textul cântecului propriu-zis *Z’dusi feata la apu* prezintă un moment din viața cotidiană a meglenoromânilor. Între membrii comunității existau reguli precise ce stabileau relațiile interumane. Tinerii nu aveau voie să se țină de mână decât dacă erau logodiți. Acest lucru era știut de întreaga comunitate. Supărarea fetei este justificată deoarece tânărul care a însoțit-o la izvor a încălcat normele cerute prin faptul că a strâns-o de mână și astfel i-a rupt inelul de pe deget.

Tiparul versurilor octosilabic, prezent în ambele forme, acatalectică și catalectică, este grupat în patru podii metrice binare. În interiorul pseudostrofelor întâlnim repetarea versurilor, deci și a rândurilor melodice. Versurile coincid ca dimensiune cu rândurile melodice de tipar tetrapodic. Prin cântare, textul poeziei s-a izometrizat pe tiparul octosilabic al rândului melodic. Datorită gradelor de coincidență a finalurilor de vers, apare atât rima inexactă, cât și cea suficientă. Alte procedee compoziționale prezente în această poezie populară sunt anafora și paralelismul explicativ.

Modul este pentacord major ce aduce în registrul grav două sunete: si bemol și la. Ambitusul este de septimă mică, lărgirea cadrului sonor al pentatoniei realizându-se prin mers melodic descendent de la treapta întâi la sunetul SOL din registrul grav. Linia melodică are contur sinuos, singurul salt, de cvartă perfectă, realizat în sens melodic ascendent, fiind la începutul primului rând melodic. Sunetele pilon ale melodiei, DO-MI-FA formează o tritonie diatonică, melodia conturându-se în jurul acestor sunete. Apogiaturile, prezente în primele două rânduri melodice, sunt simple, anterioare și ascendente.

Sistemul ritmic este giusto-silabic, având la bază două durate: optime și pătrime. Fiind în același timp o melodie de joc, metrul versului se structurează în concordanță cu formula ritmică.

Forma arhitectonică este fixă, de tip ternar, A, B, C, Av, ambele fraze din perioadă repetându-se. Configurația frazelor este motivică, fiecărui hemistih corespunzându-i câte o formulă muzicală pregnantă.

Cadența pentru prima celulă poetico-muzicală se realizează pe treapta a cincia. Prima frază realizează cadențarea prin repetarea trepteii întâi. Cea de-a doua frază are pentru ambele celule poetico-muzicale cadența pe primul sunet al sistemului sonor, cadența finală fiind realizată prin repetarea primului sunet al sistemului sonor al cântecului.

Concluzii

Prin cântecele prezentate și analizate, mi-am propus să evidențiez trăsăturile specifice cântecului propriu-zis al meglenoromânilor din comuna Cerna. Am dorit să contribuie astfel la cunoașterea și valorificarea acestor creații care au rezistat în timp încercărilor de înglobare în culturi majoritare.

În urma analizării cântecelor prezentate s-au evidențiat următoarele trăsături caracteristice:

- Prezența versului hexasilabic izometrizat pe tipar hexasilabic prin adăugarea refrenelor bisilabice la finalul rândurilor melodice 1 și 3.
- Inexistența fenomenelor de versificație cu caracter improvizatoric.
- Prezența modurilor arhaice.
- Prezența structurilor pentatonice sau cu substrat pentatonic în care apar trepte mobile sau pieni care determină lărgirea modului spre hexacord cromatic.
- Importanța subtonului în melodie.
- Ambitus restrâns al melodiilor.
- Profilul melodic preponderent descendent.
- Cadențe interioare pe treptele a 5-a, a 2-a și 1.
- Cadențele finale pe treptele 1 și 2.
- Forma fixă a melodiilor vocale.
- Sistem ritmic preponderent giusto-silabic.
- Toate cântecele se pot interpreta în grup, cea de-a doua servind și ca melodie de joc.
- Forma arhitectonică a strofelor melodice evidențiind tipar ternar.

În prezent, cântecul propriu-zis meglenoromân traversează o perioadă de transformări intense, exprimate atât în planul creației cât și al interpretării. Toate aceste prefaceri arată că tradiția nu a dispărut, ea se adaptează unor condiții dictate de societate și progres. Menținerea în cadrul cultural românesc a cântecelor propriu-zise ce aparțin dialectului meglenoromân, se datorează vitalității acestor creații tradiționale. Concepute în medii mai puțin favorabile, aceste creații și-au asigurat un loc important în patrimoniul cultural românesc, patrimoniu capabil să le ofere amprenta identitară atât de necesară.

Oralitatea muzicii tradiționale, deznaționalizarea și declinul civilizației rurale arhaice reprezintă principalii factori care amenință menținerea identitară a meglenoromânilor. Supraviețuirea acestor creații populare unice depinde, în mare parte, de atenția celor abilitați să asigure condițiile necesare afirmării etno-culturale a singurei comunități de meglenoromâni din țară.

Bibliografie

1. CAPIDAN, Theodor, *Meglenoromâni*, Craiova, Fundația Scrisul Românesc, 2007.
2. RĂDULESCU, Speranța, *Revista de etnografie și folclor*, tomul 28, Nr. 1, București, Ed. Academiei R.S.R., 1983.
3. ȚÎRCOMNICU, Emil, *Meglenoromâni-destin istoric și cultural*, București, Ed. Etnologică, 2004.
4. ZBUCHEA, Gheorghe, *O istorie a românilor din Balcani*, București, Ed. Biblioteca Bucureștilor, 1999.

